NAGPURSTUDY.COM

KNT/KW/16/5038

Bachelor of Science (B.Sc.) Semester—I Examination

SANSKRIT

Compulsory Paper—2

समय: — होरात्रयम्] [पूर्णांका: — 60

सूचना :— विशेष निर्देशाभावे उत्तराणि स्वीकृत भाषया लिखत।

1. कथां लिखत :

   सहाय: क्षेमकारक: **अथवा** शालिवाहन-कथा। 12

2. 'शिष्यानुशासनम्' स्वशब्दै: लिखत। 12

अथवा

वसुरक्षितेन दण्डनीते: महत्त्वं कथं स्पष्टीकृतम् ?

3. (अ) अनुवादं कुरुत :

राजा - (कर्णं दत्वा) अभूमिरियमविनयस्य। 6

को नु खल्वेष निषिध्यते ? (शब्दानुसारेण अवलोक्य। सविस्मयम्) अये को नु खलु अयमनुबध्यमान: तपस्विनीभ्याम्) मबालसत्वो बाल:।

बाल: - जृम्भस्व सिंह, दन्तांस्ते गणयिष्ये।

प्रथमा- अविनीत, किं नोऽपत्यनिर्विशेषाणि सत्त्वानि विप्रकरोषि ? हन्त वर्धते तव संरम्भ:। स्थाने खलु ऋषिजनेन 'सर्वदमन' इति कृतनामधेयोऽसि।

राजा - किं नु खलु बालेऽस्मिन्नौरस इव पुत्रे स्निहयति मे मन: ? नूनमनपत्यता मां वत्सलयति।

द्वितीया- एषा खलु केसरिणी त्वां लङ्घयिष्यति यदि तस्या: पुत्रकं न मुञ्चसि।

बाल: - (सस्मितं) अहो बलीय: खलु भीतोऽस्मि।

अथवा

एकदा भोजराजो धारानगरे विचरन् क्वचिच्छिवालये प्रसुप्तं पुरुषद्वयमपश्यत्। तयोरेको विगतनिद्रो वक्ति। अहो, त्वं ममास्तरासन्न एवं कस्त्वं प्रसुप्तोऽसि जागर्षि नो वा। ततस्त्वपर आह। विप्र, प्रणतोऽस्मि। अहमपि ब्राह्मणपुत्रस्त्वामत्र प्रथमरात्रौ शयानं वीक्ष्य प्रदीप्ते च प्रदीपे कमण्डलूपवीतादिभि-ब्राह्मणं ज्ञात्वा भवदास्तरासन्न एवाहं प्रसुप्त:। इदानी त्वदि्गर माकर्ण्य प्रबुद्धोऽस्मि। प्रथम: प्राह-वत्स यदि त्वं प्रणतोऽसि ततो दीर्घायुर्भव। वद कुत आगम्यते, किं ते नाम, अत्र च किं कार्यम्। द्वितीय: प्राह-विप्र, भास्कर इति मे नाम। पश्चिमसमुद्रतीरे प्रभासतीर्थसमीपे वसतिर्मम।

(ब) निम्नलिखितं परिच्छेदं पठित्वा उत्तराणि **संस्कृत भाषया** लिखत : 6

आसीत् पुरा कोऽपि महातपा वनवासी मुनि:। कदाचित् तरुच्छायोपविष्टस्य तस्योपरि बलाका एका विष्ठाम् उत्ससर्ज। स च क्रुद्ध: तां ददर्श। दृष्टमात्रा एव सा बलाका भस्मसादभूत्। ततश्च स मुनि:

rtmnuonline.com

NagpurStudy.com

तपः प्रभावात् अहङ्कारम् आपद्यत्। एकदा असौ मुनिः क्वापि नगरे एकं ब्राह्मणगृहमेत्य तद्गृहिणीं भिक्षाम् अयाचत।

(i) महातपा मुनिः कुत्र वसति स्म ?

(ii) सः कुत्र उपविष्टः

(iii) तस्य उपरि बलाका किम् उत्ससर्ज ?

(iv) क्रुद्धः सः कां ददर्श ?

(v) मुनिः केन कारणेन अहङ्कारम् आपद्यत् ?

(vi) मुनिः कां भिक्षाम् अयाचत् ?

4. टिप्पणी **द्वयं** लिखत : 12

(i) वाल्मीकिः

(ii) भासः

(iii) कालिदासः

(iv) भारविः

5. (अ) **द्वयोः** ससन्दर्भं स्पष्टीकरणं लिखत : 6

(i) अहो निर्दयता दुरात्मनां पौराणाम्।

(ii) यौवनारम्भे एव च कन्यकानाम्
इन्धनी भवन्ति पितरः सन्तापानलस्य।

(iii) अथवा अनार्यः परदारव्यवहारः

(iv) अथवा तादृशं नररत्नं बहिरालोक्य रत्नाकरः उत्तरलितः।

(ब) अनुरूपं योजयत : 6

(अ)	(ब)
इन्द्रिय कथा	भवभूतिः
श्रीपादशिलायां विवेकानन्दः	अश्वघोषः
महाभारतम्	छान्दोग्य उपनिषद्
बुद्धचरितम्	व्यासः
उत्तररामचरितम्	दशकुमारचरितम्
दण्डनीतिः	डॉ. श्री. भा. वर्णेकर

rtmnuonline.com